WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 15 kwietnia 2010 r. *

W sprawie C-518/08

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez tribunal de grande instance de Paris (Francja) postanowieniem z dnia 29 października 2008 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 27 listopada 2008 r., w postępowaniu

Fundación Gala-Salvador Dalí,

Visual Entidad de Gestión de Artistas Plásticos (VEGAP)

przeciwko

Société des auteurs dans les arts graphiques et plastiques (ADAGP),

Juan-Leonardo Bonet Domenech,

* Język postępowania: francuski.

Eulalia-María Bas Dalí,

María del Carmen Domenech Biosca,

Antonio Domenech Biosca,

Ana-María Busquets Bonet,

Mónica Busquets Bonet,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes izby, R. Silva de Lapuerta, E. Juhász, J. Malenovský (sprawozdawca) i D. Šváby, sędziowie,

rzecznik generalny: E. Sharpston,
sekretarz: N. Nanchev, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 12 listopada 2009 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu la Fundación Gala-Salvador Dalí oraz Visual Entidad de Gestión de Artistas Plásticos (VEGAP) przez adwokata P.F. Veila,

— w imieniu rządu francuskiego przez G. de Berguesa oraz B. Beaupère-Manokhę, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu hiszpańskiego przez M. Muñoza Péreza, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez W. Ferrante, avvocato dello Stato,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez H. Krämera oraz C. Vrignon, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 17 grudnia 2009 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Niniejszy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 6 ust. 1 oraz art. 8 ust. 2 i 3 dyrektywy 2001/84/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 września 2001 r. w sprawie prawa autora do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży oryginalnego egzemplarza dzieła sztuki (Dz.U. L 272, s. 32).

2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu między Fundación Gala-Salvador Dalí i Visual Entidad de Gestión de Artistas Plásticos (zwaną dalej „VEGAP") a Société des auteurs dans les arts graphiques et plastiques (zwaną dalej „ADAGP") oraz J.L. Bonetem Domenechem, E.M. Bas Dalí, M. del Carmen Domenech Bioscą, A. Domenechem Bioscą, A.M. Busquets Bonet i M. Busquets Bonet, którzy są członkami rodziny malarza Salvadora Dalí, dotyczącego kwot honorariów z tytułu odsprzedaży dzieł tego twórcy.

Ramy prawne

Dyrektywa 2001/84

3 Motywy 3 i 4 dyrektywy 2001/84 stanowią:

„(3) Celem prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży jest zapewnienie, aby autorzy plastycznych lub graficznych dzieł sztuki mieli udział w sukcesie gospodarczym swoich oryginalnych dzieł sztuki. Stwarza ono możliwości przywrócenia równowagi między sytuacją gospodarczą autorów graficznych i plastycznych dzieł sztuki, a sytuacją innych twórców, którzy czerpią korzyści z tytułu kolejnych eksploatacji swoich utworów.

(4) Prawo do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży stanowi integralną część prawa autorskiego oraz jest istotnym [podstawowym] przywilejem autorów. Wprowadzenie takiego prawa we wszystkich państwach członkowskich służy potrzebie zapewnienia twórcom odpowiedniego i standardowego [jednolitego] poziomu ochrony".

4 Zgodnie z motywami 9 i 10 wspomnianej dyrektywy:

„(9) Prawo do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży jest obecnie przewidziane przez krajowe prawo większości państw członkowskich. Takie przepisy prawne, tam gdzie istnieją, wykazują pewne różnice, mianowicie w odniesieniu do dzieł objętych ich zakresem, osób uprawnionych do otrzymywania honorariów autorskich, stosowanych stawek, transakcji, z tytułu których wypłacane jest honorarium autorskie oraz podstawy, na której są obliczane. Stosowanie lub niestosowanie takiego prawa ma znaczący wpływ na konkurencyjne

środowisko na rynku wewnętrznym, ponieważ istnienie lub brak obowiązku wypłacania wynagrodzenia na podstawie prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży jest elementem, który musi uwzględnić każda osoba, która zamierza sprzedać dzieło sztuki. Zatem prawo to jest czynnikiem, który przyczynia się do powstawania zakłóceń konkurencji i ma także wpływ na przemieszczanie się [przemieszczenie] sprzedaży we Wspólnocie.

(10) Takie zróżnicowanie w odniesieniu do istnienia i zastosowania przez państwa członkowskie prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży ma bezpośredni negatywny wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rynku wewnętrznego dzieł sztuki, jak przewidziano w art. 14 traktatu. W takiej sytuacji art. 95 traktatu stanowi właściwą podstawę prawną".

5 Motywy 13–16 tej dyrektywy brzmią następująco:

„(13) Istniejące różnice między ustawodawstwami powinny być wyeliminowane, w przypadku gdy mają [Należy wyeliminować istniejące między ustawodawstwami różnice mające] zakłócający skutek dla funkcjonowania rynku wewnętrznego oraz należy zapobiegać powstawaniu nowych różnic o takim charakterze. Nie ma potrzeby eliminowania lub zapobiegania powstawaniu różnic, które nie powinny naruszać [naruszają] funkcjonowania rynku wewnętrznego.

(14) Warunkiem koniecznym [Koniecznym warunkiem] prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego jest istnienie warunków konkurencji, które nie są zakłócone. Istnienie różnic między przepisami krajowymi dotyczącymi prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży powoduje zakłócenia konkurencji i przemieszczanie się [przemieszczenie] sprzedaży we Wspólnocie oraz prowadzi do nierównego traktowania artystów, w zależności od miejsca sprzedaży ich dzieł. Rozważana kwestia ma zatem ponadnarodowe aspekty, które nie

mogą być zadowalająco uregulowane działaniami państw członkowskich. Brak działania Wspólnoty byłby sprzeczny z wymaganiem traktatu w zakresie korygowania zakłóceń konkurencji i nierównego traktowania.

(15) W świetle skali rozbieżności między przepisami krajowymi niezbędne jest zatem przyjęcie środków harmonizacji [przepisów harmonizujących] celem zmniejszenia różnic między ustawodawstwami państw członkowskich w dziedzinach, w których takie różnice powodują powstawanie lub utrzymywanie zakłóconych warunków konkurencji. Nie jest jednakże niezbędne harmonizowanie każdego przepisu [wszystkich przepisów] ustawodawstw państw członkowskich dotyczących prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży oraz [a] w celu pozostawienia możliwie jak najszerszego zakresu krajowego uznania, wystarczające jest ograniczenie działań harmonizacyjnych do tych przepisów krajowych, które mają najbardziej bezpośredni wpływ na funkcjonowanie rynku wewnętrznego.

(16) Niniejsza dyrektywa jest zatem w całości zgodna z zasadą pomocniczości i proporcjonalności ustanowioną w art. 5 traktatu".

6 Motyw 27 dyrektywy 2001/84 stanowi:

„Osoby uprawnione do otrzymywania honorariów autorskich muszą być określone z należytym uwzględnieniem zasady pomocniczości. Nie jest właściwe podejmowanie działań poprzez niniejszą dyrektywę w odniesieniu do prawa spadkowego państw członkowskich. Jednakże prawni następcy autora muszą mieć możliwość korzystania w pełni z prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży po śmierci autora, przynajmniej po upływie okresu przejściowego, określonego powyżej".

7 Artykuł 1 ust. 1 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Przedmiot prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży" stanowi:

„Państwa członkowskie ustanawiają prawo autora do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży oryginalnego dzieła sztuki, określone jako prawo niezbywalne, którego nie można się zrzec, nawet z góry, do otrzymania honorarium autorskiego opartego na cenie sprzedaży uzyskanej z każdej odsprzedaży dzieła, następującej po pierwszym rozporządzeniu dziełem przez autora".

8 Pod tytułem „Osoby uprawnione do otrzymania honorariów autorskich" art. 6 ust. 1 tej dyrektywy określa, że:

„Honorarium autorskie, przewidziane na mocy art. 1, jest wypłacane autorowi dzieła oraz, z zastrzeżeniem art. 8 ust. 2, prawnym następcom po jego śmierci".

9 Artykuł 8 ust. 1–3 dyrektywy, zatytułowany „Okres ochrony w zakresie prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży", przewiduje:

„1. Okres ochrony w zakresie prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży odpowiada okresowi ustanowionemu w art. 1 dyrektywy [Rady] 93/98/EWG {z dnia 29 października 1993 r. w sprawie harmonizacji czasu ochrony prawa autorskiego i niektórych praw pokrewnych (Dz.U. L 290, s. 9), zgodnie z którą prawa autora utworu literackiego lub artystycznego w rozumieniu art. 2 konwencji berneńskiej podlegają ochronie w okresie życia autora i przez okres 70 lat, licząc od dnia jego śmierci […]}..

2. W drodze odstępstwa od ust. 1 te państwa członkowskie, które nie stosują prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży (w dniu wejścia w życie określonym w art. 13), nie są zobowiązane, przez okres trwający nie później niż do dnia 1 stycznia 2010 r., do stosowania tego prawa na korzyść osób uprawnionych po śmierci autora

3. Państwa członkowskie, do których ma zastosowanie ust. 2, mogą korzystać z okresu o dwa lata dłuższego od tego wymaganego w odniesieniu do stosowania prawa osób uprawnionych po śmierci autora do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży, jeżeli jest to niezbędne do umożliwienia podmiotom gospodarczym w tym państwie członkowskim stopniowego dostosowania do systemu prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży, przy zachowaniu ekonomicznej żywotności [rentowności] […]"

10 Pod tytułem „Wykonanie" art. 12 ust. 1 akapit pierwszy dyrektywy 2001/84 przewiduje:

„Państwa członkowskie wprowadzą w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy przed dniem 1 stycznia 2006 r. i niezwłocznie powiadomią o tym Komisję".

Prawo krajowe

11 Loi nº 2006-961, du 1er août 2006, relative au droit d'auteur et aux droits voisins dans la société de l'information (JORF z dnia 3 sierpnia 2006 r., s. 11529) (ustawa nr 2006-961 z dnia 1 sierpnia 2006 r. w sprawie prawa autorskiego i praw pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym), w drodze której dokonano transpozycji dyrektywy 2001/84 do prawa francuskiego, wprowadziła zmianę do art. L. 122-8 akapit pierwszy

code de la propriété intellectuelle (kodeksu własności intelektualnej, zwanego dalej „CPI"), który brzmi obecnie następująco:

„Autorom oryginalnych, plastycznych lub graficznych dzieł sztuki, będącym obywatelami państwa członkowskiego Wspólnoty Europejskiej lub państwa strony Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, przysługuje prawo do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży, które jest niezbywalnym prawem do udziału w przychodach z każdej sprzedaży dzieła następującej po pierwszym rozporządzeniu dziełem przez autora bądź jego następców prawnych, jeżeli w charakterze zbywcy, nabywcy lub pośrednika występuje w niej osoba zawodowo działająca na rynku dzieł sztuki […]".

12 Zgodnie z art. L. 123-7 CPI, który nie został zmieniony przy dokonywaniu transpozycji dyrektywy 2001/84:

„Po śmierci autora prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży, o których mowa w art. L. 122-8, będą przysługiwać jego spadkobiercom ustawowym i jego małżonkowi, w zakresie użytkowania przewidzianego w art. L. 123-6, z wyłączeniem spadkobierców i zapisobierców testamentowych, przez okres trwającego roku kalendarzowego i następnych siedemdziesięciu lat".

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

13 Malarz Salvador Dalí zmarł w dniu 23 stycznia 1989 r. w Figueras (Hiszpania), pozostawiając pięciu spadkobierców ustawowych. Testamentem z dnia 20 września 1982 r. Salvador Dalí ustanowił państwo hiszpańskie jedynym spadkobiercą swych

praw własności intelektualnej. Prawami tymi zarządza Fundación Gala-Salvador Dalí, fundacja prawa hiszpańskiego stworzona w 1983 r. z inicjatywy i pod auspicjami samego malarza.

14 Fundación Gala-Salvador Dalí powierzyła w 1997 r. VEGAP, spółce prawa hiszpańskiego, wyłączny mandat do zbiorowego zarządzania i wykonywania praw autorskich związanych z dorobkiem artystycznym Salvadora Dalí na całym świecie.

15 VEGAP jest umownie związana ze swym odpowiednikiem we Francji, ADAGP, która zarządza prawami autorskimi Salvadora Dalí na terytorium francuskim.

16 Od 1997 r. ADAGP pobierała opłaty za korzystanie z dzieł Salvadora Dalí i kwoty te przekazywała następnie za pośrednictwem VEGAP na rzecz Fundación Gala-Salvador Dalí, z wyjątkiem wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży dzieła. W istocie na podstawie art. L 123-7 CPI, który zastrzega korzystanie z prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży dzieła wyłącznie na rzecz spadkobierców ustawowych, z wyłączeniem spadkobierców i zapisobierców testamentowych, ADAGP przekazywała honoraria wynikające z prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży bezpośrednio spadkobiercom ustawowym Salvadora Dalí.

17 Fundación Gala-Salvador Dalí, uznając, że na mocy testamentu Salvadora Dalí i zgodnie z prawem hiszpańskim to jej przysługuje prawo do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży dzieł artysty na aukcjach odbywających się na terytorium francuskim, w dniu 28 grudnia 2005 r. wraz z VEGAP pozwała ADAGP o zapłatę należnych honorariów przed tribunal de grande instance de Paris. ADAGP zażądała przypozwania spadkobierców ustawowych twórcy, tak aby skutki przyszłego orzeczenia rozciągały się również na nich.

18 W tych okolicznościach tribunal de grande instance de Paris postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w przedmiocie następujących pytań:

„1) Czy po wejściu w życie dyrektywy [2001/84] [Republika Francuska] może utrzymać zastrzeżenie prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży wyłącznie na rzecz spadkobierców ustawowych, z wyłączeniem spadkobierców i zapisobierców testamentowych?

2) Czy przepisy przejściowe przewidziane w art. 8 ust. 2 i 3 dyrektywy [2001/84] zezwalają na to, aby [Republika Francuska] utrzymała w mocy takie odstępstwo?".

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

19 Rząd hiszpański oraz powódki w postępowaniu przed sądem krajowym zakwestionowały w swych uwagach na piśmie dopuszczalność niniejszego wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

20 W tym zakresie podnoszą, że w świetle stanu faktycznego sporu przed sądem krajowym określenie następców prawnych twórcy dzieła w rozumieniu art. 6 ust. 1

dyrektywy 2001/84 powinno nastąpić nie na podstawie prawa francuskiego, ale wyłącznie według hiszpańskiego prawa spadkowego, ponieważ malarz Salvador Dalí, obywatel hiszpański, zmarł w swym miejscu zamieszkania w Figueras, na terytorium Hiszpanii. Uważają oni w konsekwencji, że pytanie dotyczące zgodności art. L. 123-7 CPI z dyrektywą 2001/84 nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia zawisłego przed sądem krajowym sporu, który winien zostać rozpatrzony wyłącznie na podstawie prawa hiszpańskiego.

21 W kompetencji Trybunału nie leży jednak wypowiadanie się, w ramach procedury odesłania prejudycjalnego, o wykładni przepisów krajowych, zwłaszcza tych odnoszących się do prawa prywatnego międzynarodowego, ani orzekanie o poprawności wykładni zastosowanej przez sąd krajowy. Trybunał jest bowiem zobowiązany uwzględnić, zgodnie z podziałem kompetencji między sądami wspólnotowymi a krajowymi, określony w postanowieniu odsyłającym stan faktyczny i prawny, w jaki wpisują się pytania prejudycjalne (zob. podobnie wyrok z dnia 14 lutego 2008 r. w sprawie C-244/06 Dynamic Medien, Zb.Orz. s. I-505, pkt 19 i przytoczone tam orzecznictwo).

22 Z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że został on oparty na założeniu, zgodnie z którym prawo francuskie, i w szczególności art. L 123-7 CPI, znajduje zastosowanie w sporze przed sądem krajowym. Ponieważ sąd krajowy ma wątpliwości co do wykładni art. 6 ust. 1 oraz art. 8 ust. 2 i 3 dyrektywy 2001/84, jakiej należy dokonać do celów oceny zgodności art. L. 123-7 CPI z tymi przepisami, wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nie jest w sposób oczywisty pozbawiony znaczenia dla rozstrzygnięcia sporu przed sądem krajowym.

23 W świetle powyższego należy stwierdzić dopuszczalność wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

Co do istoty

W przedmiocie pytania pierwszego

24 W pytaniu pierwszym sąd krajowy zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 6 ust. 1 dyrektywy 2001/84 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie istnieniu przepisu prawa krajowego, takiego jak art. L. 123-7 CPI, który zastrzega korzystanie z prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży wyłącznie na rzecz spadkobierców ustawowych twórcy, z wyłączeniem spadkobierców testamentowych.

25 Tytułem wstępu należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału przy dokonywaniu wykładni przepisu prawa wspólnotowego należy uwzględniać nie tylko jego brzmienie, lecz także kontekst, w jaki się wpisuje, oraz cele uregulowania, którego część stanowi (zob. wyroki: z dnia 17 listopada 1983 r. w sprawie 292/82 Merck, Rec. s. 3781, pkt 12; z dnia 14 października 1999 r. w sprawie C-223/98 Adidas, Rec. s. I-7081, pkt 23; z dnia 7 czerwca 2005 r. w sprawie C-17/03 VEMW i in., Zb.Orz. s. I-4983, pkt 41; a także z dnia 10 września 2009 r. w sprawie C-199/08 Eschig, Zb.Orz. s. I-8295, pkt 38).

26 W tym zakresie należy wskazać na wstępie, że sama dyrektywa 2001/84 nie zawiera żadnej wskazówki precyzującej użyte w jej art. 6 ust. 1 pojęcie następców prawnych autora dzieła. Wobec braku wyraźnej definicji tego pojęcia należy przystąpić do analizy celów, jakie przyświecały przyjęciu dyrektywy 2001/84.

27 W tym względzie należy przypomnieć, że przyjęciu dyrektywy 2001/84 przyświecał podwójny cel, a mianowicie z jednej strony, jak to wynika z motywów 3 i 4 tej

dyrektywy, zapewnienie, aby autorzy plastycznych lub graficznych dzieł sztuki mieli udział w sukcesie gospodarczym swoich dzieł, i z drugiej strony, jak uściślają to motywy dziewiąty i dziesiąty tej dyrektywy, wyeliminowanie zakłóceń konkurencji na rynku dzieł sztuki, ponieważ obowiązek zapłaty wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży dzieła w niektórych państwach członkowskich może prowadzić do przeniesienia sprzedaży dzieł do państw członkowskich, w których takie prawo do wynagrodzenia nie jest przewidziane.

28 Pierwszy z tych celów służy zapewnieniu określonego poziomu wynagrodzeń dla twórców. Z tego też względu prawo do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży dzieła zostało zdefiniowane jako prawo niezbywalne, którego nie można się zrzec z góry, zgodnie z art. 1 ust. 1 dyrektywy 2001/84.

29 Osiągnięcie tego pierwszego celu nie jest w żaden sposób zagrożone przez przejście prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży po śmierci autora dzieła na określone kategorie podmiotów prawa z wyłączeniem innych – przejście, które ma charakter pomocniczy względem tego celu.

30 Co się tyczy drugiego z tych celów, konieczne jest dokonanie harmonizacji w zakresie dzieł sztuki i transakcji, do których ma się stosować prawo do wynagrodzenia z tytułu odprzedaży, oraz podstawy naliczania i stawki takiego wynagrodzenia. Jak wyraźnie wynika bowiem z motywu 9 dyrektywy 2001/84, ustawodawca Unii pragnął uniknąć sytuacji, w której transakcje sprzedaży skoncentrowałyby się w państwie członkowskim, w którym prawo do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży dzieła nie jest przewidziane lub takie wynagrodzenie jest niższe niż w innych państwach członkowskich, ze szkodą dla domów aukcyjnych lub pośredników w obrocie dziełami sztuki działających w tych innych państwach członkowskich.

31 Ten drugi cel tłumaczy wybór podstawy prawnej, w oparciu o którą została przyjęta dyrektywa 2001/84, czyli art. 95 WE. Rzeczony wybór potwierdza, że przyjęcie tej dyrektywy wpisuje się w ramy zbliżania przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich, które mają na celu ustanowienie i funkcjonowanie rynku wewnętrznego. W konsekwencji, jak to wynika z motywów 13 i 15 wspomnianej dyrektywy, nie ma potrzeby usuwania istniejących między ustawodawstwami krajowymi różnic, które nie naruszają funkcjonowania rynku wewnętrznego, a w celu pozostawienia możliwie najszerszego zakresu krajowego uznania, wystarczające jest ograniczenie działań harmonizacyjnych do tych przepisów krajowych, które mają najbardziej bezpośredni wpływ na funkcjonowanie rynku wewnętrznego.

32 Analiza ta znajduje potwierdzenie w motywie 27 dyrektywy 2001/84, z którego wynika, że ustawodawca Unii pragnął, aby następcy prawni autora mieli możliwość korzystania w pełni z prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży po jego śmierci, natomiast zgodnie z zasadą pomocniczości nie uznał on za stosowne interweniować w drodze wspomnianej dyrektywy w prawo spadkowe państw członkowskich, pozostawiając w ten sposób każdemu z nich możliwość określenia kategorii osób, które mogą zostać uznane zgodnie z ich prawem krajowym za następców prawnych autora.

33 Z powyższego wynika, że w świetle celów dyrektywy 2001/84 państwa członkowskie mogą samodzielnie dokonać wyboru rozwiązania prawodawczego w celu określenia kategorii osób, które mogą korzystać z prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży po śmierci autora dzieła.

34 Natomiast dyrektywa 2001/84 w żaden sposób nie pozwala na przyjęcie, że ustawodawca Unii pragnął wykluczyć stosowanie zasad regulujących relacje między obowiązującymi w poszczególnych państwach członkowskich przepisami z zakresu prawa spadkowego, w szczególności postanowień prawa prywatnego międzynarodowego, które mają na celu rozwiązywanie problemów związanych z kolizją praw, takich jak zaistniały w sporze przed sądem krajowym.

35 Wynika stąd, że w ramach stosowania przepisu krajowego dokonującego transpozycji art. 6 ust. 1 dyrektywy 2001/84 sąd krajowy jest zobowiązany w pełni uwzględnić wszystkie właściwe normy kolizyjne regulujące przejście prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży w drodze spadku.

36 W tych okolicznościach odpowiedź na pytanie pierwsze winna brzmieć: art. 6 ust. 1 dyrektywy 2001/84 należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie istnieniu przepisu prawa krajowego takiego jak będący przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, który zastrzega korzystanie z prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży dzieła wyłącznie na rzecz spadkobierców ustawowych twórcy, z wyłączeniem spadkobierców testamentowych. Natomiast w ramach stosowania przepisu krajowego dokonującego transpozycji art. 6 ust. 1 dyrektywy 2001/84 sąd krajowy jest zobowiązany w pełni uwzględnić wszystkie właściwe normy kolizyjne regulujące przejście tego prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży w drodze spadku.

W przedmiocie pytania drugiego

37 Drugie z pytań, z którymi wystąpił sąd krajowy, dotyczy tego, czy przewidziane w art. 8 ust. 2 i 3 dyrektywy 2001/84 przepisy przejściowe należy interpretować w ten sposób, że zezwalają one na czasowe utrzymanie w mocy omawianego przepisu CPI.

38 Zważywszy na odpowiedź udzieloną na pytanie pierwsze, nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na pytanie drugie.

W przedmiocie kosztów

39 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem; do niego należy zatem rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 6 ust. 1 dyrektywy 2001/84/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 września 2001 r. w sprawie prawa autora do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży oryginalnego egzemplarza dzieła sztuki należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie istnieniu przepisu prawa krajowego takiego jak będący przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, który zastrzega korzystanie z prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży dzieła wyłącznie na rzecz spadkobierców ustawowych twórcy, z wyłączeniem spadkobierców testamentowych. Natomiast w ramach stosowania przepisu krajowego dokonującego transpozycji art. 6 ust. 1 dyrektywy 2001/84 sąd krajowy jest zobowiązany w pełni uwzględnić wszystkie właściwe normy kolizyjne regulujące przejście tego prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży w drodze spadku.

Podpisy